



Lidé z celého světa

Balíček pro učitele k realizaci programu ve třídě

Program Lidé z celého světa vznikl jako součást projektu Stopy v kostele Pražského Jezulátka. Původně byl vytvořen pro realizaci pod vedením lektorů v kostele Pražského Jezulátka, tematicky navazuje na návštěvu kostela. Není ale nutně vázán na prostředí kostela, a tak jej můžete realizovat i sami ve třídě. Tento balíček obsahuje podrobný návod pro učitele i všechny pomůcky k realizaci.

Zaměření programu: *Skrze interaktivní hru jsou žáci vedeni k zamyšlení se nad tím, co mají jednotliví lidé z různých koutů světa společného a odlišného, zda mohou mít stejné sny, přání i problémy. Dozvědí se některé reálie z různých zemí světa a uvědomí si odlišnosti životních podmínek. Cílem programu je rozvoj respektu k ostatním lidem, překračování stereotypů i přijetí určité odpovědnosti každého z nás vůči společenství, ve kterém se pohybujeme a žijeme. Program pracuje s mapou světa a rozvíjí týmovou spolupráci.*

Stupeň a období vzdělávání: 1. stupeň ZŠ (4. - 5. třída)

Časová náročnost programu:

Program se skládá ze tří vyučovacích hodin - dvě proběhnou bezprostředně po sobě, třetí následuje cca po týdnu. První hodina je více diskuzní, druhá je dynamičtější - se skupinovými úkoly zaměřenými na spolupráci. Třetí hodina nabízí možnost se za programem s časovým odstupem ohlédnout a upevnit získané poznatky.

V balíčku najdete pro případ potřeby i návrh, jak program smysluplně uzavřít už po jedné vyučovací hodině (prodloužené na 60 minut). Při zkrácení se naplní pouze některé cíle programu a ztratí část dynamičnosti, ale pokud je pro vás realizace celého programu časově či organizačně příliš náročná, můžete se rozhodnout i pro tuto kratší variantu.

1. Vyučovací hodina (60 min) - práce s mapou a příběhy lidí

- Je zaměřena na přemýšlení nad životními podmínkami lidí z celého světa, na to, co máme s dalšími lidmi společné a v čem se lišíme
- Zahrnuje práci s mapou světa, charakter aktivit je z velké části diskuzní
- Součástí jsou aktivity:
 - Motivace - motivační úvod k celému programu
 - Rozdělení do skupin - žáci se rozdělí do skupin, ve kterých budou pracovat po celý program a seznámí se s mapou světa
 - Výběr lidí - žáci si vyberou fotku člověka a přiřadí dle uvážení, ze které pochází země
 - Poznávání lidí - skupiny dále sestavují informace o vybraném člověku
 - Představení lidí a reflexe - diskuze v celé skupině
- Všechny potřebné pomůcky najdete v balíčku

2. Vyučovací hodina - skupinové úkoly

- Pohybově a kreativně zaměřené úkoly, ve kterých děti spolupracují ve skupinách
- Témata se rozšiřují o reflexi situací různých lidí - např. neslyšících, lidí bez domova a řešení některých situací, ve kterých se můžeme ocitnout na cestách a v běžném životě (bezpečnost apod.)
- Součástí jsou aktivity:
 - Situace na cestě - zadání úkolů
 - Skupinové úkoly - plnění 5 různých úkolů - každá skupina plní jiný
 - Reflexe a diskuze ke skupinovým úkolům
 - Zhodnocení programu a zpětná vazba
- Kromě pomůcek, které najdete v balíčku, budete potřebovat:
 - 4-6 ks Orffových nástrojů
 - Šátek na zavázání očí
 - Fixy (cca 10)
 - 4-6 obvazů
 - Izolepu nebo "žvýkačku" na přilepení papíru na zem
 - Prstové barvy (popř. vodovky / tempery)
 - Notebook / počítač na přehrání videa

3. Vyučovací hodina - návazný úkol - pohlednice z cesty

- Cílí na ohlédnutí se za tématem po uplynutí časového odstupu (cca po 1 týdnu)
- Zahrnuje skupinovou práci - psaní fiktivního pohledu z cesty cizince do Prahy

1. Vyučovací hodina – práce s mapou a příběhy lidí

1) Motivace – 10 min.

(čím víc informací budeme chtít dětem podat, tím delší čas budeme potřebovat)

Pomůcky: Legenda o Pražském Jezulátku + fotky z kostela (viz. Desky 1), základní informace o Jezulátku (viz desky Doprovodné podklady pro učitele)

Návrh, co říct dětem: *Byli jsme na programu u Pražského Jezulátka, co si pamatujete z návštěvy? Vzpomínáte si na legendu o Marii de Lara?*

Můžeme si vypomoci přiloženými fotkami (Viz desky 1). Celou debatu zakončíme tím, že Jezulátko je známé hlavně ve světě, a tudíž sem chodí hodně poutníků a turistů. Na programu jsme si všímali hlavně míst v kostele, ale dnes se budeme věnovat hlavně těm lidem, kteří tam z celého světa jezdí.

Návodné otázky: Odkud pochází soška Jezulátka? Jak se Jezulátko dostalo do Čech? Proč asi lidé přijíždějí k Jezulátku? Co od něj chtějí? Co mohou udělat, pokud se jim modlitba vyplní?

2) Rozdělení do skupin - 10 min.

Pomůcky: velká mapa světa, nálepka Pražského Jezulátka (viz desky 2)

Velkou mapu světa rozložíme na zem (někde, kde je dostatek místa nebo si ho vytvoříme sražením lavic) a sedneme si okolo něj. Zkusíme si společně ukázat nějaká místa, která poznáme a najdeme Českou republiku, na jejíž místo vlepíme nálepku Pražského Jezulátka (viz desky 2).

Učitel podle svého uvážení rozdělí žáky do skupinek – (ideálně se vytvoří 5 skupin po 4-6 lidech).

Vyhlásí, že cílem celé hry je dostat se k Jezulátku do Prahy.

3) Výběr lidí - 10 minut

Pomůcky: fotky lidí - velké, fotky lidí - nálepky, děkovné cedulky s informací o zemi, děkovné cedulky - nálepky, (viz. desky 3), mapa.

Příprava: na nějaké místo stranou od mapy (na druhé straně třídy, na chodbě...) rozložíme velké fotky s obličejí dětí z různých koutů světa a na druhé místo položíme děkovné cedulky (což jsou cedulky, které zanechávají cizinci v kostele jako poděkování Jezulátku za splněnou modlitbu). Malé nálepky v první chvíli nepotřebujeme, slouží pak po pro nalepení na mapu.

Úkol pro děti: na jedné hromádce si žáci vyberou fotku jednoho člověka a ke každému děkovnou cedulku. Na zadní straně děkovné cedulky pak naleznou informace o dané zemi (indicie, podle kterých půjde najít země na velké mapě).

Pak se společně sejdete u mapy a postupně každá skupina představí svého člověka.

Návrh, co říct dětem: výběr fotek lidí a děkovných cedulek - *“Čeká Vás teď jako skupinu první soutěžní úkol. Za malou chvíli půjdeme tam, kde jsou fotky lidí, se kterými poputujeme, a děkovné cedulky, které jsme už viděli. Nejdříve si jako skupina vyberte fotku nějakého člověka. Poté si vyberte také děkovnou cedulku. Je jenom na Vás, podle čeho si děkovnou cedulku vyberete, neexistuje správná kombinace. Až budete mít obě věci, vraťte se zpátky do místnosti a zkuste najít na mapě, odkud daný člověk pochází. Na druhé straně děkovných cedulek jsou napsány indicie, které Vám pomohou. Je to srozumitelné?”* (u zadávání úkolů je dobré se doptávat, jestli to pochopili).

- **lokalizace na mapě** - někdy je potřeba pomoci dětem se zorientovat na mapě, příp. jim připomenout, že mají na druhé straně děkovných cedulek nápovědi - **je důležité jim říci, aby ještě nelepili samolepky**
- **představení svého člověka ostatním** - *“Ukažte ostatním fotku a děkovnou cedulku, řekněte jak se jmenuje a odkud pochází.”*
 - když každá skupina skončí, na mapu nalepí obrázek člověka a děkovnou cedulku do moře poblíž země, odkud pochází.
- **navázání na další aktivitu** - *“Na cestu vyrážíme vždy s nějakými důvody či přáními. Nyní se na ně zaměříme.”*

Základní informace o jednotlivých zemích pro případ potřeby najdete v deskách „Doprovodné podklady pro učitele“.

4) Poznávání lidí - 10 minut

Pomůcky: cedulky – zelené – s přáním, bílé – s větou, modré nálepky na vlastní věty, propisky (viz desky 4)

Příprava: na další dvě místa (podobně jako v předchozím úkolu) rozmístíme další cedulky. Jedny s přáním – co by si jejich vybraný člověk asi tak mohl přát (zelené kartičky).

Druhé s větou – co by o sobě mohl tento člověk říct (bílí kartičky).

Připravíme si modré nálepky, na které budou skupinky psát, proč chce jejich člověk jet do Prahy za Jezulátkem.

Návrh, co říct dětem: Každý z vašich lidí o sobě může něco zajímavého říct a každý má určitě nějaké přání. Vaším úkolem bude vybrat si společně ve skupině jednu větu, kterou by o sobě mohl váš člověk říct, a jedno přání, které asi má. Na chodbě (nebo někde jinde, kde kartičky rozložíte) jsou bílé kartičky s větami a zelené s přáními. Každá skupinka si vybere jednu bílou kartičku a jednu zelenou, které se nejlíp hodí k vašemu člověku.

Pak vymyslete, proč by člověk, kterého jste si vybrali, mohl chtít jet do Prahy, a zapište to na modrou kartičku.

5) Představení lidí a reflexe - 15 minut

Všechny děti se shromáždí zpátky v kroužku a postupně po skupinkách ukazují znovu fotky vybraných dětí, říkají důvod cesty do Prahy a přečtou vybraná přání a věty. Následuje krátká diskuze k tématu - žáci mohou mít nějaké informace, zážitky....

Jakmile skupinka skončí, tak zase nalepí odpovídající nálepkou na velkou mapu.

Otázky k přáním – inspirace pro učitele k otevření diskuze:

At' se maminka uzdraví. Může jít maminka k lékaři nebo do nemocnice?

At' už není válka. Mohl zažít válku?

At' můžu příští rok chodit dál do školy. Můžou všechny děti na světě chodit do školy?

At' se vrátí moje kamarádka. Kam odjela? Proč se lidé stěhují do jiného města nebo do jiné země?

At' udělám přijímačky. Má takové možnosti studovat jako máme my?

At' získám práci. Jakou práci si může najít?

At' nepřijedeme o náš domov. Jak by mohl ztratit domov?

At' dostanu k narozeninám mobil. Jaké to je, když někdo nemá nejen mobil, ale ani elektřinu?

At' dostanu velkou čokoládu. Má vždycky dostatek jídla?

At' mě vnuci častěji navštěvují. Proč si přeje, aby ho vnuci častěji navštěvovali?

At' se mi narodí brácha. Kolik máte sourozenců? Jaké to je, mít hodně sourozenců?

At' můžu hrát profesionálně hokej. Hrajete někdo hokej?

Návrh, co říct dětem: „Vymysleli jste to moc hezky a byli to moc zajímaví lidé. Taky jsme viděli, že životy lidí na různých místech světa se hodně liší, a v některých zemích to mají mnohem těžší než my. Ale mohou mít také překvapivě stejná přání jako my a některé věci bychom se mohli učit od sebe navzájem“.

„Teď si stoupněte do kruhu kolem mapy a podívejte se na ni. Kdo myslíte, že to má do Prahy nejdál? A komu myslíte, že to bude nejdéle trvat, než se sem dostane?“

(Letadlem je to rychlé, někdo bude možná muset kus jít pěšky, někde jsou horší cesty, nebezpečné, na letadlo třeba nemá peníze).

- **Pokud jste zvolili dvouhodinovou verzi programu, pokračujte teď na desky Druhá vyučovací hodina**
- **Pokud jste zvolili hodinovou verzi, pokračujte závěrečnou zpětnou vazbou (na další stránce).**

6) Uzavření a zpětná vazba dětí - 5 minut

Pomůcky: prstové barvy, bubliny (viz desky 10)

- Dostanou prstové barvy (popř. vodovky/tempery) a otisknou cestu ze své země až k Jezulátku. Pak se jdou umýt.
- Znovu všichni udělají kruh ve stoje kolem mapy

Návrh, co říct dětem: *„Vzpomeňte si na prázdnou mapu na začátku - neznámý svět, prázdná mapa - a teď už vidíme, že je plná lidí, kteří jsou různí a kteří mají každý svoje nějaká přání. A taky jsme ten svět společně proměnili a nechali jsme v něm nějaký otisk. (Přeji vám, aby i vaše otisky v tom skutečném světě třeba vytvářely cesty pro vás i pro druhé lidi a spojovali různá místa a různé lidi)*

- Škála - ukázat rukou odspoda nahoru na stupnici od 1 do 10, jak se jim program líbil. Dole u země je nula – nelíbil se mi vůbec, úplně nahoře je deset – líbil se mi úplně nejvíc.
- Na bublinu po skupinkách napsat, co se jim v programu líbilo, co je překvapilo (nějaká informace, situace...) nebo co ještě nevěděli a byla to pro ně novina.

Prosíme pedagoga, aby nám bubliny vyfotil a poslal se zpětnou vazbou.

2. Vyučovací hodina – skupinové úkoly

Přestávka – 10 minut

Za chvíli všichni tihle lidé vyrazí na cestu a my společně s nimi, teď si ale dáme přestávku a pořádně se na to posílíme.

Příprava: o přestávce je potřeba rozmístit pomůcky k plnění úkolů (viz Desky 7).

- **Stanoviště č. 1** – k číslu stanoviště položit Orffovy nástroje (bubínky, dřívka...)
- **Stanoviště č. 2** – bludiště, šátek, tužka
- **Stanoviště č. 3** – video se znakovou řečí (viz Flash disk v Deskách 7, nebo ke stažení na , notebook, natištěná znaková řeč
- **Stanoviště č. 4** – úzký list papíru, žvýkačky na zem
- **Stanoviště č. 5** - obvazy

7) Situace na cestě - 5 minut

Pomůcky: kartičky s úkoly

Návrh, co říct dětem: „Už víme, kdo, odkud a proč vyrazí do Prahy. Každého z lidí čeká nějaká cesta - delší nebo kratší a různě obtížná. Po cestě se každému z nich přihodí něco neočekávaného.“

Každá skupinka si teď vylosuje jednu kartičku (viz. Desky 7). Na její zadní straně je napsáno, co se vašemu člověku po cestě přihodilo a co musí udělat, aby se skutečně dostal do Prahy. Najděte na chodbě (nebo tam, kde máte úkoly připravené) kartičku se stejným číslem, co jste si vylosovali a úkol splňte. Možná k tomu budete potřebovat nějaké pomůcky, ty najdete přímo na stanovišti.

Až úkol splníte, přijďte zpátky sem k mapě.“ (Bude asi potřeba stejně skupinky obejít, zjistit, jestli mají už úkoly hotové a pak je všechny svolat zpátky do místnosti).

8) Skupinové úkoly - 15 minut

• Stanoviště č.1

Po cestě vás okradli o všechny peníze i doklady. Pomůže vám ambasáda v hlavním městě, ale nejdříve se tam musíte dostat a na to potřebujete peníze. Napadlo vás vydělat si jako pouliční zpěváci - baskeři.

Připravte si jednu písničku, kterou zazpíváte a zahrajete za chvíli ostatním.

Otázky učitele po návratu do třídy: Chcete nám předvést písničku? Co byste dělali, kdybyste se najednou ocitli v cizím městě bez peněz a bez dokladů? Jaké máme možnosti v ČR a jaké v cizině? Co vás napadne, když vidíte na ulici člověka, který chce od ostatních peníze?

• Stanoviště č.2

Ztratili jste se v neznámém městě, kde nefunguje pouliční osvětlení, a musíte najít cestu po tmě.

Jeden z vás si zaváže oči a vezme do ruky tužku. Ostatní mu budou slovně radit tak, aby poslepu našel cestu bludištěm.

Otázky učitele po návratu do třídy: Jak se vám dařilo? Co bylo těžké pro toho, kdo měl zavázané oči, co pro ty, kdo měli napovídat? Jaké to je být závislý na tom, co mi řekne někdo jiný?

Jaké jsou asi večery a noci ve městech, kde není osvětlení? V čem mohou být tato města nebezpečná? Kdo platí za elektřinu na pouliční osvětlení a proč tedy v některých městech není? Co je to světlý smog?

• Stanoviště č.3

Potřebujete rychle najít na nádraží vlak do Prahy. Nemůžete se ale domluvit zdejší řečí, a tak to zkoušíte rukama.

Naučte se znakovou řečí: "Dobrý den, odkud jede vlak do Prahy?" a společně ji pak ostatním předvedte.

Otázky učitele po návratu do třídy: Jak se jde dorozumět s neslyšícím člověkem? Co je pro neslyšícího člověka těžké? Znaková řeč není úplně čeština, je to trochu jako jiný jazyk (Věta po slovech: Dobrý den - prosím - vlak - směr - Praha - přijede - zastaví - kde). Jak byste se ještě jinak mohli domluvit v jiné zemi?

• Stanoviště č.4

Část cesty musíte jít pěšky. Cesta vede po úzkém mostě a proti vám jdou lidi, kterým se musíte vyhnout.

Rozdělte se na polovinu a stoupněte si na konce papíru čelem proti sobě. Vyměňte si teď místa se skupinou naproti. Nesmíte se žádnou částí těla dotknout země. Když se to stane, všichni se musejí vrátit a začít znovu. Přejížení mostu později předvedete ostatním.

Otázky učitele po návratu do třídy: Jak se vám dohromady pracovalo? Bylo těžké vymyslet, jak to udělat? Kolik pokusů jste potřebovali? Co je podle vás bezpečná, a co nebezpečná cesta (v přírodě, ve městě, v Čechách a jinde)? Co ve městě dělá pohyb bezpečnější? (Policie, světlo).

• Stanoviště č.5

Po cestě ses zranil, ale v zemi, kde zrovna jste, široko daleko není žádná nemocnice, kde by vás ošetřili. Musíte si pomoc sami.

Zavažte si navzájem hlavu/ruku/nohu. Až úkol splníte, přijďte se ukázat ostatním.

Otázky učitele po návratu do třídy: Co děláte, když se zraníte? Jaké je číslo na záchranku? Jak je to v jiných zemích? Byli jste někdy u nehody, kdy byla potřeba pomoci druhému člověku? Co by měl člověk umět, aby to dokázal?

9) Reflexe a diskuze ke skupinovým úkolům - 15 minut

- Sedneme si dokola, postupně každá skupinka řekne, co měla za úkol a ptáme se jich na některé z modrých otázek nahoře - vždy se zeptat nejdřív skupinky a potom můžou už mluvit i ostatní
- Po skončení diskuze, dostanou prstové barvy (popř. vodovky/tempery) a otisknou cestu ze své země až k Jezulátku - překonali jste všechny překážky a dojeli až do Prahy. Pak se jdou umýt.
- Znovu všichni udělají kruh ve stoje kolem mapy

Návrh, co říct dětem: „Vzpomeňte si na prázdnou mapu na začátku - neznámý svět, prázdná mapa - a teď už vidíme, že je plná lidí, kteří jsou různí a kteří mají každý svoje nějaká přání. A taky jsme ten svět společně proměnili a nechali jsme v něm nějaký otisk. (Přeji vám, aby i vaše otisky v tom skutečném světě třeba vytvářely cesty pro vás i pro druhé lidi a spojovali různá místa a různé lidi)

10) Zpětná vazba dětí - 10 minut

Pomůcky: prstové barvy, bubliny (viz Desky 10)

- Škála - ukázat rukou odspoda nahoru na stupnici od 1 do 10, jak se jim program líbil. Dole u země je nula – nelíbil se mi vůbec, úplně nahoře je deset – líbil se mi úplně nejvíc.
- Na bublinu po skupinkách napsat, co se jim nejvíce líbilo, případně nějaký vzkaz

Prosíme pedagoga, aby nám bubliny vyfotil a poslal se zpětnou vazbou.

3. Vyučovací hodina - návazný úkol - pohlednice z cesty

(ideální realizovat s cca týdenním odstupem od samotného programu)

11) Návazný úkol - pohlednice

Pomůcky: pohlednice z cest (viz Desky 11)

Děti pracují ve skupinách, které měly během programu. Pokud jsou ve třídě děti, které na předchozí části programu nebyly, můžeme z nich vytvořit jednu novou skupinu.

Návrh, co říct dětem: Napište společně ve skupině jménem vašeho člověka pozdrav z jeho cesty do Prahy. Tento pozdrav je pro jeho kamaráda nebo kamarádku z jeho rodné země.

Můžete si vymyslet třeba:

Co se mu v Praze nejvíc líbí?

S jakým zajímavým člověkem se na cestě setkal?

Co se mu na cestě přihodilo?

Co nového se na cestě dozvěděl?

Dejte hlavy dohromady a použijte fantazii!

Alternativní úkol pro ty, kdo se programu Lidé nezúčastnili:

Napište společně ve skupině pozdrav z Prahy pro kamaráda, který žije v cizí zemi, a pozvěte ho sem.

Můžete mu napsat třeba:

Co byste mu v Praze doporučili navštívit?

Co se vám osobně v Praze nejvíc líbí?

Co dobrého by se mohli cizinci od Pražanů naučit?

Co by se v Praze dalo zlepšit?

Dejte hlavy dohromady a použijte fantazii!